

ДЗЕВЯЦЬ СПОСАБАЎ З КАРЫСЦЮ ПАТРАЦІЦЬ МІЛЬЁН

Выстава стыпендыятаў Міністэрства культуры

АЛЕНА КАВАЛЕНКА

Пастанову Міністэрства культуры «Аб прысуджэнні дзяржаўных стыпендыяў дзеячам культуры і мастацтва, творчай моладзі Рэспублікі Беларусь» прынялі яшчэ ў 2007 годзе, але справядная выстава мастакоў-стыпендыятаў пры падтрымцы адпаведнага міністэрства, Беларускага саюза мастакоў і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў была арганізавана сёлета ўпершыню.

У секцыях Саюза мастакоў штогод ідзе вельмі жорсткі, прынцыповы адбор прэтэндэнтаў: спачатку кандыдатуры абмяркоўваюцца на бюро секцый — ад кожнай з іх звычайна адбіраюць творцу ўзростам да сарака гадоў і пасля сарака гадоў. Кандыдат павінен дакладна і ясна апісаць свой праект — стыпендыя выдаюцца не проста па сукупнасці заслуг ці таму, што чалавек мае патрэбу ў грошах. Спартыўнаюцца і перамагаюцца ідэі і праекты (але пры гэтым улічваюцца і неабходнасць матэрыяльнай дапамогі маладым мастакам з рэгіёнаў, і творчая актыўнасць кандыдатаў). Потым спіс прэтэндэнтаў адпраўляецца ў міністэрства, і там прадстаўнікі творчай эліты з розных сфер культуры абмяркоўваюць праекты. Грошы мастакі атрымліваюць менавіта на іх рэалізацыю: моладзь — каля 120 тысяч беларускіх рублёў, старэйшае пакаленне — каля 200 тысяч беларускіх рублёў штомесяц на працягу года. Па заканчэнні гэтага тэрміну творца павінен прадставіць у міністэрства пісьмовую справядачу. Зразумела, мастаку больш цікава паказаць сябе «ў натуре», чым пісаць паперкі.

«Геаграфія» стыпендыятаў 2010-га года — Мазыр, Магілёў, Мінск. Падчас міністэрскага абмеркавання пэўная перавага можа аддавацца творцам з рэгіёнаў (напрыклад, мінулы раз стыпендыю атрымаў мастак з Іванава — Янка Раманоўскі), бо сталічны творца мае больш магчымасцей для рэалізацыі — і матэрыяльнай, і творчай, ды і асяроддзе спрыяе.

Сяргей Саркісаў. Плакат з серыі «Беларусь — культура — спадчына». Лічбавы друк. 2010.

Галіна Конанавя. Цвіценне. З серыі «Сад Эдэма». Алей. 2010.

Ініцыятыву ў арганізацыі экспазіцыі дзесяці мастакоў-пераможцаў праявіў Уладзімір Кожух (на той час, у 2010-м — старшыня секцыі жывапісу БСМ). Спачатку ён прапанаваў паўдзельнічаць Віктару Нямцову і Аляксею Іванову — яны з задавальненнем адгукнуліся. Потым «падцягнуліся» астатнія. Уладзімір Уладзіміравіч адмаўляецца ад ганаровага звання куратара, ён, маўляў, «проста знайшоў памяшканне і сабраў усіх разам», але, нягледзячы на адсутнасць пільнага, прафесійнага куратарскага вока, рэжысура экспазіцыі выглядала цікава пераканаўча. Выстава вельмі добра выбудавана: кожная зала нібы «размаўляе» з гледачом, і нават не агледзеўшы уважліва работы, ужо можна атрымаць пэўныя ўражанні. Экспазіцыю ў галерэі «Універсітэт культуры» адкрываў «жаночы зал»: позірк перамяшчаўся ад гарачых чырвоных і белых палотнаў Галіны Конанавы да празрыстага і янакага

Сяргей Аганяў. Го-го. Бронза. 2009.

каляровага шкла Таццяны Малышавы. Глядач, што скіроўваўся ў левую залу, трапляў у гістарычна-этнаграфічны закуток Віктара Нямцова. Той, хто выбіраў правую залу, мог «праслухаць» мужчынскі квартэт жывапісца Сяргея Давідовіча, графіка Юрыя Хілько, скульптара Сяргея Аганява, дызайнера Сяргея Саркісава і дуэт маладых мастакоў-выпускнікоў БДУКІМ Лізаветы Аучыннікавай і Аляксея Іванова

Праекты, якія абіралі для сябе творцы, неабавязкова мусілі быць «прывязанымі» да юбілейнай даты ці да аздаблення архітэктурнага помніка — мастакі рэалізоўваліся ў звычайнай манеры, распрацоўвалі ўласныя тэмы, карысталіся сваімі творчымі набыткамі.

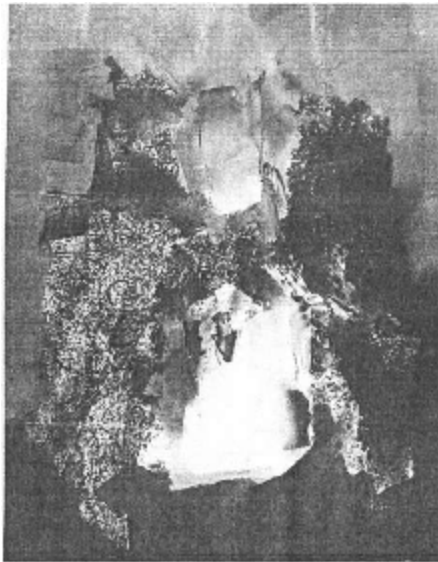
Віктар Нямцоў спалучыў этнаграфічнае і гістарычнае даследаванне з жывапісам — у выніку атрымаўся мастацкі праект «Млыны Беларусі». Нямцоў працаваў над ім ужо дзесяць год, і толькі цяпер у яго з'явілася магчымасць паказаць усе 15 работ свайго жывапіснага цыкла, які перадае не толькі архітэктурныя асаблівасці, але і эмацыянальна-каларыстычную вобразнасць, характэрную для нацыянальнага пейзажа ўвогуле і для рэгіянальнага ў прыватнасці. Творца павандраваў па вёсках і мястэчках Міншчыны і Гродзеншчыны, замалёўваючы ветракі-слупоўкі, ветракі-казлоўкі, ветра-

кі-«пальтракі», вадзяныя мяыны і ветраныя млыны-«турбіны». По сваёй пластычнай выразнасці і вобразнасці млыны могуць стаяць у адным шэрагу з архітэктурнай дамінантай цэркваў і касцёлаў, якія размяшчаліся ў цэнтры паселішча на самым высокім і бачным месцы. З нечаканага боку раскрыўся наш край — гэта русальная Беларусь, у зялёных водахякой карагоды водзяць прывіды і здані, і таемныя цені ляжаць-варушацца на сцяменых каменных сценах млыноў. Сонечныя і месячныя промні пранізваюць зімнія ці летнія дні, праходзяць скрозь стагоддзі, сцякаюць па лопасцях ветракоў і адбіваюцца ад млынавых колаў.

Галіна Конанова паказала дзве серыі палотнаў, над якімі працавала апошнія гады: «Белы вальс» і «Сад Эдэма» «разыграны» на энергетычных акордах белага і чырвонага. Падчас шпацыру па экспазіцыі радыё надрывалася песнямі кштальту «Наталі» і «... гэта танга для цябе, Таццяна». Рускамоўныя ці то папса, ці то шансон нечакана ўдала і крыўдна спалучыліся з бела-чырвонымі творамі мастацкі, якія мелі назву «Аргенцінскае танга», «Белы вальс», «Мелодыя белай ночы», «Вальс чырвонай лілеі» і «Вальс белай лілеі», — падобныя прыгожыя паненкі ў пышных сукенках зябка стынуць у мастацкіх салонах, выстаўішы на продаж свае голяыя плечыкі ды каленкі.

Таццяна Малышава называе сваю творчасць «інтэлектуальным шклом». Мастачка захапляецца не толькі абстрактнымі пошукамі, выявамі папараць-кветкі, ільдзінак і азераў Беларусі. У тонкім і далікатным, крохкім матэрыяле яна распрацоўвае тэму вайны і захавання набыткаў гісторыі (дэкаратыўныя кампазіцыі «Мірскі замак учора і сёння», «Бацькоўская спадчына»). Яе бацька пайшоў на фронт, як толькі яму споўнілася васьмнаццаць. Бацькавы ўспаміны пра той час мастачка і адлюстравала ў сваіх працах. Таццяна карыстаецца ўласнай аўтарскай тэхнікай: графічны малюнак, алоўкавая выява на хромавай ці нікелевай фользе, пры судакрананні з гарачым шклом захоўваецца і пакрываецца дробнымі пазыркамі. Творца не проста фіксуе з'явы навакольнага свету — яна стараецца прыкмячаць пастаяннае ў выпадковымі выпадковае ў пастаянным. Дэталь у творах Таццяны Малышавай становіцца сімвалам, калі кампазіцыя набывае рысы філасофскага асэнсавання рэальнасці.

Найбольш дынамічнай выглядала зала, аддадзеная скульптару, дызайнеру, жывапісцу і графіку. Сяргей Аганаў шчыруе над тэмай дзяцінства і хлапчуковых забавак — ад радаснага «Го-го!», калі малыш падскоквае на бацькоўскім карку, да самастойных гульняў у «гістарычныя конікі», калі дзіцёнак засынае на драўлянай цапцы, сціс-

Юрый Хілько. Камароўскія сажалкі. З серыі «Што бачыць вялікая птушка». Акрыл. 2010.

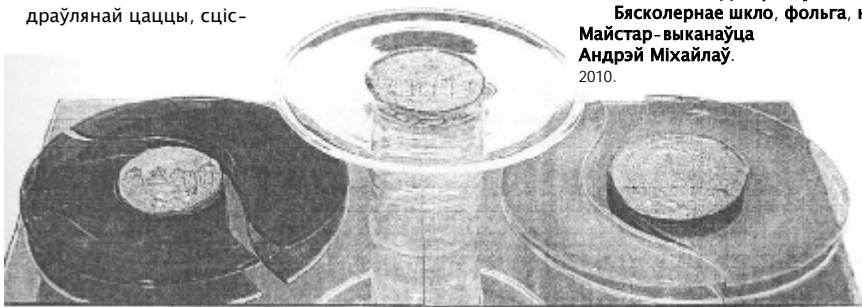
нуўшы яе шыю рукамі, і бачыць сябе ў сне самым смелым ваяром на свеце («Сон воіна», «Арганаўты»),

Атачэннем для твораў Аганава сталі лірычныя работы Сяргея Давідовіча, прысвечаныя тэме духоўнага пошуку, фантастычным здані Юрыя Хілько і дызайнерскія распрацоўкі Сяргея Саркісава. Графік з Мінска перамог у конкурсе на новы дызайн уваходнага білета Нацыянальнага мастацкага музея. Плакаты Сяргея Саркісава «Futurism 100» і «Аляксандр Родчанка» папалі ў шорт-ліст конкурсу «ADI DESIGN AWARDS», які праходзіў у Кітаі ў ліпені 2009 года. На экспазіцыі таксама былі прадстаўлены плакаты з серыі «Беларусь — культура — спадчына». Адзначым, што Саркісаў — аўтар нядаўна зацверджанага лагатыпа Саюза мастакоў.

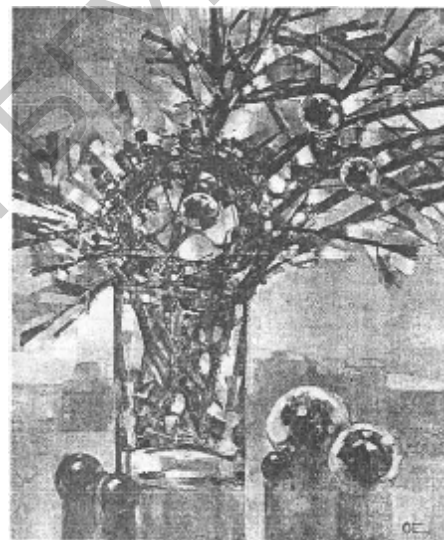
Графік Юрый Хілько паказаў на выставе сваю новую серыю «Што бачыць вялікая птушка», прысвечаную асобным ландшафтам Беларусі, якія існуюць у Мядзельскім, Стаўбоўскім і Дзятлаўскім раёнах. Непаўторнасць гэтых мясцін прадстаўлена для гледача з не зусім звычайнай кропкі гледжання — з вышыні птушынага палёту. У такой сітуацыі мастацкая форма не супадае з элементарным візуальным успрыманнем краявіду, але ад гэтага не губляецца прывабнасць і прыгажосць. «Калі падымаешся ў паветра на самалёце, вока проста не можа адарвацца ад таго, што бачыш унізе: азёры, рачулки, пушчы, палаткі... Ад захаплення замірае сэрца, і хочацца стаць птушкай. А можна

Таццяна Малышава.
Мірскі замак учора і сёння.
Дэкаратыўны камплект.

Бясколернае шкло, фольга, налепы.
Майстар-выканаўца
Андрэй Міхайлаў.
2010.

Віктар Нямцоў. Часовы ветраны млын. Алей. 2010.

Лізавета Аўчыннікава. Свята. Алей. 2011

гадзінамі стаяць на масточку праз невялікую рачулку і назіраць, як плынь павольна калыша вадзяныя расліны, гуляе з каменчыкамі, і сонечны прамень раптам асвеціць чародку маленькіх рыбак», — кажа мастак.

У рабоце «Іншы горад» Аляксей Іванов увасобіў сваё бачанне беларускай сталіцы ва ўрбаністычным фармалістычным пейзажы. Спачатку мастак планаваў выставіць некалькі прац, але спыніўся на адным палатне, памерам ва ўсю вялікую сцяну экспазіцыйнай залы — калі Аляксей убачыў памяшканне, то адразу гэту сцяну і «аслупаваў». Творы Лізаветы Аўчыннікавай набываюць цікавае кантраснае гучанне ў параўнанні з работамі Іванова — геаметрыя гарадскога пейзажу падкрэслівае мяккія алейныя фарбы краявідаў вясенніх, паркавых, палявых. Прыгожыя нацюрморты. Але на адной прыгажосці ўласнае мастакоўскае бачанне не выбудуеш — бачна, што маладая мастачка яшчэ знаходзіцца ў пошуках свайго творчага».

КРАСАВІК 2011 МАСТАЦТВА